

Posudek diplomové práce

Ondřeje Bezdíčka *Das Zeitgedicht in Erich Frieds Lyrik*

FF UK Praha, 2006, 130 str.

V úvodu (4) diplomant oprávněně konstatuje, že titulní téma – rozbor Friedových „dobových básní“ (rozhodnutí pro tento český výraz je vysvětleno na s. 112, pozn. 164) – může být vypracováno pouze v návaznosti na (1) popsání politicko-historického kontextu autorova života a tvorby a (2) pojmové vymezení a historický vývoj žánru.

Kap. 1 (7-30) podává přehled Friedova života a tvorby a soustřeďuje se na osobní, politické i kulturní jevy, kterými byly podněcovány jeho „angažované“ postoje, popř. do nichž chtěl jako občan i spisovatel zasahovat (vztah k otci, antisemitismus, fašismus, Skupina 47, studentské hnutí, válka ve Vietnamu, izraelsko-palestinský konflikt atd.). Diplomant tu s pozoruhodným citem pro rozlišení podstatného a nepodstatného kreslí Friedův portrét, v němž se s až překvapivou úplností zrcadlí zásadní konflikty celé generace, ba celé doby. Dodejme, že ve Friedových názorech a postojích poznáváme i omyly a jednostrannosti jeho doby a generace; diplomant autorovy názory nehodnotí a nesoudí, zdrženlivě volí metodu objektivního konstatování, které ovšem nic nezamlčuje.

Kap. 2 (30-51) je široce založeným určením žánru politické poezie, vymezuje různá pojetí (tendenční poezie, angažovaná literatura, dobová báseň). Na základě mimořádně důkladného a obsáhlého studia odborné literatury se tu shrnují názory na dané téma od Platona přes Šaldu, Sartra, Adorna až po Frieda samého, většinou ve zdařilé zkratce; jen u romantiky (37) to asi bylo s reakcí na Francouzskou revoluci trochu složitější, než jak se zde říká, a mohla už zde být uvedena politicko-nacionalistická poezie protinapoleonských válek (jen zmíněných na s. 50).

Kap. 3 (51-78) představuje malé dějiny polit. poezie, popř. dobové básně v něm. literatuře od Heina až po Friedovy současníky. Oprávněně jsou v samostatných kapitolkách zdůrazněni jako příklad někteří autoři, k nimž měl Fried zvlášť blízko: Brecht, Enzensberger (a V. Braun jako příklad za NDR). – Nedopatřením je na s. 61 uveden jako autor básně *Kennst du das Land, wo die Kanonen blühen?* Tucholsky místo Kästnera.

Kapitoly 2-3, které měly být podle titulu pouze „podpůrné“, se vzhledem k celkovému rozsahu práce zdají poněkud disproportionální (48 s.); samy o sobě jsou sice cenné jako shrnutí problematiky a jako doklad diplomantovy důkladné obeznámenosti s materiálem daleko nad rámec zadání, ale bez újmy na srozumitelnosti by se v nich bylo dalo leccos škrtnout (třeba pasáže o Platonovi, s. 37n, se daly vyřídit obecným odkazem apod. i jiné).

Vlastní zpracování titulního tématu, kap. 4 (78-107), podává přehled Friedova díla, které je v návaznosti na odbornou literaturu zdůvodněně členěno na 5 fází. Stručně se charakterizují všechny

sbírky, přičemž hlavní pozornost je věnována přirozeně těm, v nichž dobová báseň hraje významnější roli; protože probírat všechny básně tohoto typu by bylo vzhledem k rozsahu dipl. práce nemožné, vybírá diplomant jen výrazné příklady, které rozebírá podrobněji (na další odkazuje v poznámkách). Jeho rozborů mají dobrou odbornou úroveň, všímá si formálních postupů (slovní hříčky, „Ablautreime“, veršové členění atd.) i myšlenkové stavby; i na základě vybraných příkladů tak vzniká komplexní obraz o charakteru Friedovy politické poezie: ukazuje se jasně, že navazuje hlavně na linii gnómičké poezie („denkende Dichtung“, 102, dle Hinderera) od barokních epigramatiků až po Brechta a Enzensbergera. O diplomantově mimořádné zručnosti v německé poezii svědčí řada upozornění na intertextuální složku Friedovy poezie (mj. Hölderlin, Klopstock). – Z rozboru vybraných básní se dá vyčíst také vcelku úplný názorový portrét autora: jeho až obsesivní kritika USA a adenauerovského Západního Německa je zase pouze konstatován, ne hodnocena, ale je tu zřetelně přítomná. Objektivnost Bezdíčkovy prezentace potvrzuje i to, že na druhé straně nepomíjí ani Friedovu kritiku „do vlastních řad“, tj. fakt, že nepřehlížel ani chyby svých soupeřů (98 aj.).

Německé i české resumé je výstižné a nic podstatného nepomíjí (u Heinových *Básně 1853 a 1854* by byl přesnější termín „cyklus/oddíl“ m. „sbírka“, s. 114). Seznam literatury o 146 číslech dokládá mimořádně důkladnou přípravu práce.

Práce je psána po všech stránkách nadprůměrnou němčinou; menší nedostatky a přehlédnutí (členy, nepřesné užití výrazu, např. 4: *gemeinsam* m. *gegenseitig*, 63: *Sprichwort* m. *Stichwort*, apod.) jsem vyznačil ve svém exempláři. Po technické stránce (způsob citací, typografie aj.) nelze práci nic vytknout (nestandardní je jen citování Lukáče v českém překladu, s. 42).

Shrnu-li:

Až na zmíněnou disproporčnost odpovídá práce všem požadavkům na diplomové práce a představuje samostatný a cenný příspěvek k poznání titulního žánru, celku Friedova díla i jeho místa v kontextu poválečné německé poezie. Jde o práci jasně nadprůměrnou. Bez výhrad ji

doporučuji k obhajobě.

Praha 6.5.06

Jiří Stromšík